

Raport z oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023

Maj 2024

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Metodyka oceny aktualności i stopnia realizacji GPR.....	6
3. Ocena stopnia realizacji GPR.....	7
3.1. Stan realizacji przedsięwzięć podstawowych GPR	7
3.2. Ocena stopnia realizacji celów GPR.....	18
3.3 Zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie.....	25
4. Ocena aktualności GPR – identyfikacja przesłanek do aktualizacji programu	26
5. Wnioski i rekomendacje	28
Spis tabel	29

1. Wstęp

Przedmiotem opracowania jest ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 (GPR), o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278 t.j.). GPR został przyjęty uchwałą nr 218/XLII/18 Rady Miejskiej w Szczuczynie z dnia 25 kwietnia 2018 r.

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR stanowi opinię, która jest wynikiem analizy danych i osiągniętych wyników zebranych w trakcie obowiązywania programu, tzn. odnosi się do całego okresu wdrażania procesu rewitalizacji. Obejmuje zarówno aspekt związany z zaawansowaniem poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak również z monitorowaniem stopnia realizacji założonych celów i wskaźników w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji.

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR przeprowadzona została zgodnie z zasadami określonymi w programie w Rozdziale IV. Wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR dotyczącym monitorowania pt. System monitoringu i ewaluacji, a także zgodnie z zapisami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Zgodnie z zapisami Rozdziału 11, „Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji co najmniej raz na 3 lata. Ocena ta podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie internetowej gminy Szczuczyn. Następnie, w przypadku wskazania konieczności zmiany, Burmistrz Szczuczyna wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o zmianę Gminnego Programu Rewitalizacji. W przypadku, gdy planowane zmiany dotyczyć będą przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych na liście podstawowej, Gminny Program Rewitalizacji wymagać będzie uzyskania opinii, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych zgodnie z ww. ustawą.

Materiał zebrany w procedurze monitoringu będzie podstawą do przeprowadzenia **ewaluacji** skuteczności działań rewitalizacyjnych zarówno po ich zakończeniu (ewaluacja ex-post), jak również w wyznaczonych momentach jej realizacji (ewaluacja mid-term). Ocena (ewaluacja) procesu rewitalizacji jest sformalizowaną oceną stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji w danej chwili i będzie dokonywana w oparciu o odpowiednio zaplanowane badania społeczno-ekonomiczne, które będą dotyczyły w szczególności następujących kryteriów:

- skuteczności i efektywności procesu rewitalizacji,
- użyteczności, trwałości i trafności osiągniętych rezultatów.”

Celem analizy stopnia realizacji przedsięwzięć ujętych w zapisach programu jest zebranie danych, które pozwalają poddać ocenie poziom wdrażania tego GPR, zgodnie z założeniami przedstawionymi w programie.

Stopień realizacji GPR ma na celu zbadanie stopnia realizacji zakładanych celów rewitalizacji oraz wykonalności ram rzeczowo-finansowych w ramach założonych w programie przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych. Dodatkowo przeanalizowano, czy w świetle doświadczeń zdobytych w trakcie wdrażania, GPR został prawidłowo skonstruowany, tj. czy prawidłowo formułuje cele i identyfikuje działania służące osiągnięciu jego celów (uwzględniając przy tym istotne zdarzenia i procesy, jakie zaszły w gminie od momentu uchwalenia programu, mogących mieć wpływ na dezaktualizację określonych treści programu), jak również czy na obszarze poddanym rewitalizacji zaszły oczekiwane trwałe

zmiany w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej oraz technicznej, będącej wynikiem założonej interwencji.

Natomiast ocena stopnia realizacji programu ma na celu zidentyfikowanie istotnych odstępstw w stosunku do ramowego harmonogramu wdrażania programu, w tym zbadanie m.in. czy program realizowany jest zgodnie z przyjętym harmonogramem, czy ewentualne odstępstwa miały wpływ na treść GPR, czy wystąpiły w związku z tym jakieś istotne bariery i przeszkody. Ocenie poddano również szeroko rozumiany proces zarządzania systemem rewitalizacji w gminie, tj. m.in. system zarządzania rewitalizacją, jego wdrażania, monitorowania, oceny, funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji oraz prowadzenie działań partycypacyjnych na etapie wdrażania i monitorowania rezultatów GPR.

Niniejszy raport prezentuje wyniki oceny stopnia realizacji celów określonych w programie oraz analizy aktualności jego zapisów wraz z rekomendacjami działań do wdrożenia w kolejnych latach. Podlega on zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, a następnie będzie stanowił podstawę decyzji o kontynuacji procesu rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji gminy wyznaczono uchwałą nr 298/XLI/18 Rady Miejskiej w Szczuczynie z dnia 21 lutego 2018 r. i obejmuje on powierzchnię 720 820,00 m² (0,62% całkowitej powierzchni gminy) i liczy 1 750 osób (27,17% ogółu mieszkańców gminy). Jest to centralny zwarty teren miasta Szczuczyn, noszący nazwę Szczuczyn Centrum, w skład którego wchodzi ulice Kilińskiego, Krzywa, Łomżyńska, Plac 1000-lecia, Senatorska oraz Sienkiewicza. Na tym terenie od roku 2017 prowadzony jest proces rewitalizacji, którego efekty poddano ocenie po 7-letnim okresie wdrażania, tj. obejmujący lata 2017 - 2023.

Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji został stworzony w oparciu o rezultaty zaplanowane do osiągnięcia w ramach programu rewitalizacyjnego.

Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji brzmi:

„Obszar rewitalizacji gminy Szczuczyn stanie się przestrzenią przyjazną jego mieszkańcom, turystom oraz przedsiębiorcom, rozwijać się on będzie w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju wykorzystując walory kulturowe historyczne i przyrodnicze. Będzie to miejsce o wysokiej jakości przestrzeni publicznej, wolnej od zagrożeń środowiskowych płynących z pobliskiego wysypiska śmieci, w którym każdy będzie czuł się bezpiecznie. Skutecznie zrewitalizowany obszar będzie oferował przyjazną atmosferę, „zżytych” ze sobą mieszkańców, mających silne poczucie lokalnej przynależności, świadomych korzyści płynących z ochrony środowiska i zdrowego, aktywnego trybu życia. Zrewitalizowana infrastruktura pozwoli na tworzenie nowych przedsiębiorstw i bezpiecznych miejsc pracy z poszanowaniem potrzeb osób niepełnosprawnych. Teren gminy stanie się atrakcyjny, zarówno jako miejsce do życia, jak i cel turystów”.

Celem strategicznym Gminnego Programu Rewitalizacji jest *Wzrost jakości życia mieszkańców Szczuczyna.*

Cel strategiczny realizowany jest przy pomocy 12 celów operacyjnych:

Podsystem społeczny

- 1.1. Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji, wytworzenie więzi i wspólnej tożsamości lokalnej
- 1.2. Poprawa bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców w tym osób niepełnosprawnych poprzez odpowiednie przystosowanie infrastruktury, promowanie zdrowego trybu życia,
- 1.3. Zacieśnienie lokalnej współpracy instytucjonalnej oraz społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
- 1.4. Pobudzenie inicjatyw społeczności lokalnej oraz zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, kultury i dziedzictwa kulturowego, sportu, rozwoju przedsiębiorczości, edukacji i ochrony środowiska
- 1.5. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa mieszkańców

Podsystem gospodarczy

- 1.6. Wzrost poziomu przedsiębiorczości wspólnej tożsamości lokalnej
- 1.7. Wzrost zatrudnienia mieszkańców
- 1.8. Wzrost konkurencyjności firm działających na obszarze rewitalizacji

Podsystem Przestrzenno- funkcjonalny

- 1.9. Poprawa jakości przestrzeni publicznej obszaru poprzez odpowiednie przystosowanie infrastruktury
- 1.10. Rewitalizacja obszarów przemysłowych poprzez przywrócenie przemysłowych, usługowych funkcji terenu

Podsystem Środowiskowy

- 1.11. Poprawa stanu środowiska

Podsystem Techniczny

- 1.12. Wzrost poziomu ochrony obiektów zabytkowych

2. Metodyka oceny aktualności i stopnia realizacji GPR

Głównym założeniem badania jest ocena stopnia osiągnięcia celów GPR oraz zebranie rekomendacji do jego aktualizacji, lub w przypadku osiągnięcia celów, do jego częściowego lub całkowitego zamknięcia.

Ocena stopnia realizacji programu została opracowana na dwóch poziomach. Pierwszy obejmował ocenę stanu realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w GPR oraz ocenę aktualnej wartości wskaźników monitorowania celów strategicznych i kierunków działań przyjętych w programie. W ramach drugiego poziomu, przeprowadzono ocenę aktualności zapisów GPR. Przekrojowej analizie poddano zapisy GPR weryfikując ich spójność ze stanem faktycznym po 7 latach obowiązywania programu. Badaniu poddano również zgodność GPR z otoczeniem dokumentów strategicznych gminy, odnosząc się do zmian, które zaszły w okresie obowiązywania programu.

Dodatkowo ocenie poddano zasadę realizacji partycypacji społecznej, w tym prowadzenie procesu konsultacji społecznych oraz działań Komitetu Rewitalizacji na etapie wdrażania programu.

Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 opierała się na trzech głównych fundamentach:

1. Analiza danych zastanych, czyli analiza istniejących dokumentów i danych dotyczących procesu rewitalizacji prowadzonego w Gminie Szczuczyn, w tym m.in. zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023, Zarządzeń Burmistrza, dokumentów powstałych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji i innych mających bezpośredni związek z prowadzonym w gminie procesem rewitalizacji;
2. Analiza danych przestrzennych zróżnicowania wewnątrzmiejskiego wyznaczonego obszaru rewitalizacji;
3. Analiza danych jakościowych, czyli indywidualne wywiady z kluczowym interesariuszem procesu rewitalizacji - operatorem rewitalizacji GPR – przedstawicielem Referatu Komunalnego.

Ocena stopnia realizacji programu została opracowana na dwóch poziomach:

- jako ocena stanu realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w GPR oraz
- jako ocena aktualnej wartości wskaźników monitorowania celów strategicznych i kierunków działań przyjętych w programie.

W drugiej części niniejszego raportu przeprowadzono ocenę aktualności zapisów GPR. Przekrojowej analizie poddano zapisy GPR weryfikując ich spójność ze stanem faktycznym po siedmiu latach obowiązywania programu.

W ostatniej części opracowania przedstawiono wnioski i rekomendacje wynikające z przeprowadzonego badania i stanowiące podstawę do ewentualnej aktualizacji dokumentu.

3. Ocena stopnia realizacji GPR

3.1. Stan realizacji przedsięwzięć podstawowych GPR

Zgodnie z założeniami określonym w GPR (str. 80), „za monitoring i ocenę postępów wdrażania Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie **Operator – Referat Rozwoju i Inwestycji Urzędu Miejskiego w Szczuczynie**. Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będą pozyskane dane ilościowe (monitorowanie metodą ilościową) i jakościowe (monitorowanie metodą jakościową). Dane będą gromadzone na poziomie poszczególnych ulic w mieście Szczuczyn oraz sołectw w gminie Szczuczyn. Umożliwi to przeprowadzanie analiz i okresowe raportowanie postępu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Do okresowego monitorowania zmian stanu obszaru rewitalizacji będą wykorzystane te same wskaźniki ilościowe, które były podstawą delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w gminie Szczuczyn. Źródłem informacji będą dane pochodzące ze statystyki publicznej (publikowane m.in. w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego), dane Powiatowego Urzędu Pracy, dane Urzędu Miejskiego w Szczuczynie, komórek organizacyjnych i jednostek podległych UM oraz innych jednostek gminnych, zobowiązanych do terminowego przekazywania danych i informacji (m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowa Komenda Policji) i inne podmioty stosownie do zapotrzebowania.

Stopień realizacji przedsięwzięć monitorowany będzie poprzez zobligowanie realizatorów działań (zarówno publicznych, jak i prywatnych) do informowania Operatora o stopniu realizacji, stopniu osiągnięcia wskazanych wskaźników oraz o ewentualnych zmianach (opóźnienie działań, zmiany kosztów czy struktury finansowania).

Ocena stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji sporządzana będzie w postaci raportu z realizacji, w którym znajdują się zapisy dotyczące stopnia osiągnięcia poszczególnych celów i kierunków działań. Na podstawie informacji zawartych w raporcie podjęte zostaną działania mające na celu usunięcie ewentualnych nieprawidłowości. Raport powinien być sporządzany minimum raz w roku, przez cały okres realizacji GPR-u, w okresach dopasowanych do terminarza roku budżetowego tak, aby w budżecie można było planować środki na realizację zadań przewidzianych w GPR. Raport będzie kończyć się wnioskami, a w razie konieczności propozycją zmiany zapisów w dokumencie. Wypracowane raporty z wdrażania Programu zostaną przedłożone do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie do zaakceptowania i zatwierdzenia przez Radę Miejską”.

Do realizacji celów strategicznych GPR przewidziano 12 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których stan realizacji w procesie monitorowania poddano ocenie w podziale na trzy kategorie:

- **zrealizowane** – na moment sporządzenia raportu takich projektów jest 5 szt.,
- **w trakcie realizacji** – na moment sporządzenia raportu takich projektów jest 0 szt.,
- **brak realizacji** - na moment sporządzenia raportu takich projektów jest 7 szt.

Tabela 1. Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Liczba projektów			
zrealizowanych	w trakcie realizacji	brak realizacji	Łączna liczba projektów
5	0	7	12
41,60%	0,00%	58,40%	100%

Źródło: Opracowanie własne.

Wniosek: Biorąc pod uwagę przedsięwzięcia podstawowe, to 5 z nich (41,60%) zostało zakończonych, natomiast 7 przedsięwzięć, stanowiących 58,40% nie zostało zrealizowanych.

Do przyczyn braku realizacji przedsięwzięć należy zaliczyć:

- nieuregulowany stan prawny wielu nieruchomości położonych w ścisłym centrum miasta;
- zmiana przeznaczenia części nieruchomości, na których miało być realizowane przedsięwzięcie podstawowe;
- zmiana celów przeznaczenia nieruchomości, na których miały być podjęte działania rewitalizacyjne przez podmioty zewnętrzne;
- przeniesienie realizacji przedsięwzięcia na lata po 2023 r.

Poszczególne przedsięwzięcia społeczne składały się w wielu projektów, realizujących różne kierunki działań. Łączna liczba projektów społecznych, w ramach przedsięwzięcia *Bogaci w kulturę i ludzi* oraz *Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w Szkole Podstawowej* na koniec 2023 r. została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 2. Zestawienie działań w ramach przedsięwzięć *Bogaci w kulturę i ludzi* oraz *Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w Szkole Podstawowej*

Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Kierunek działania	SUMA	SUMA	2018	2019	2020	2021	2022	2023
		53	16	4	3	4	8	18	0
Bogaci w kulturę i ludzi	2.Organizacja festynu, zawodów sportowych i pokazów strażackich	17	6	3	1	0	2	5	
	5.Organizowanie zajęć, zawodów i olimpiad sportowych promujących zdrowy tryb życia 6.Przeprowadzenie w ramach projektu: „Bogaci w kulturę i ludzi” bezpłatnych badań lekarskich dla mieszkańców 7.Przeprowadzenie w ramach projektu: " Bogaci w kulturę i ludzi" zawodów i pokazów strażackich	8	4	0	2	2			
	1.Organizacja poprzez lokalne instytucje kulturalne (np. muzeum, biblioteka) imprez, warsztatów i zawodów dla mieszkańców obszaru Szczuczyn Centrum	7					3	4	

	2.Organizacja bezpłatnych badań lekarskich bez ograniczeń wiekowych 3.Organizacja zawodów sportowych promujących zdrowy tryb życia 4.Organizacja edukacyjnych pokazów strażackich	2				2			
Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w Szkole Podstawowej	5.Organizacja rozwijających zajęć pozalekcyjnych dla dzieci ze szkoły podstawowej, w tym wyjazdy na wycieczki edukacyjne i warsztaty plenerowe.	19	6	1	0	0	3	9	

Źródło: Opracowanie własne.

Okres realizacji w/w przedsięwzięć zakładał ich realizację w latach 2018 - 2019. Natomiast faktyczny okres realizacji działań obejmuje lata 2018 - 2023 (z wyłączeniem lub w mniejszym zakresie lat 2020 - 2021 z uwagi na panującą pandemię COVID-19).

Ważne przy tym jest zaznaczenie, że w okresie 2017 - 2023, żadne przedsięwzięcie podstawowe o charakterze inwestycyjnym nie zostało zrealizowane. Ma to zasadnicze znaczenie przy ocenie stopnia osiągnięcia celów programu.

Wniosek: W ramach realizacji przedsięwzięć podstawowych zidentyfikowano realizację 4 przedsięwzięć o charakterze społecznym – trzech mających charakter edukacyjny, sportowy, integrujący, aktywizacyjny oraz jedno o charakterze inwestycyjnym, stanowiącym podstawę do realizacji działań edukacyjnych. Należy zauważyć, że stosunkowo niski poziom realizacji działań infrastrukturalnych może mieć wpływ na poziom realizacji celów.

W przypadku projektów uzupełniających w GPR wykazane zostały dwa projekty:

- Budowa Inkubatora Przedsiębiorczości w Szczuczynie na terenach po byłym Państwowym Ośrodku Maszynowym;
- Założenie centralnego ogrzewania i systemu wentylacji w Muzeum Pożarnictwa w Szczuczynie.

W ramach tych przedsięwzięć zrealizowano jeden z nich, tj. Budowę Inkubatora Przedsiębiorczości w Szczuczynie na terenach po byłym Państwowym Ośrodku Maszynowym.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 obejmował również charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć realizacyjnych. Zgodnie z opisem wskazanym na str. 61-62 GPR, „Aby Gminny Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny działań, które będą mogły być podejmowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji:

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym działania z zakresu aktywnej integracji społecznej);
- działania włączające osoby narażone na utrwalone wykluczenie społeczne, w szczególności programy resocjalizacyjne i terapeutyczno-resocjalizacyjne,

- działania profilaktyczne, diagnostyczne, leczniczo-rehabilitacyjne i terapeutyczno-edukacyjne;*
- *integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie ich udziału w życiu publicznym;*
 - *promocja i rozwój organizacji społecznych tzw. „trzeciego sektora”;*
 - *międzypokoleniowa aktywizacja i integracja społeczna;*
 - *rozwijanie usług opiekuńczych oraz interwencja kryzysowa;*
 - *poprawa jakości i dostępności do infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia;*
 - *rozwijanie kształcenia ogólnego z zakresu wychowania szkolnego i przedszkolnego, z zakresu wspierania uczniów uzdolnionych;*
 - *działanie zwiększające kapitał społeczny poprzez podnoszenie poziomu czytelnictwa, kształtowanie nawyków prospołecznych itp.*
 - *działania ośrodka pomocy społecznej dot. zmniejszenia ubóstwa, bezrobocia oraz przeciwdziałania patologiom, przemocy w rodzinie;*
 - *rozwijanie kształcenia zawodowego uczniów i osób dorosłych;*
 - *rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;*
 - *rozwijanie infrastruktury edukacyjnej;*
 - *przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;*
 - *promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców poprzez rozwój strefy ekonomicznej;*
 - *wsparcie przedsiębiorczości społecznej;*
 - *poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych- zagospodarowanie terenu zbiornika retencyjnego oraz pustostanów na obszarze rewitalizacji;*
 - *rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu potrzeby zagospodarowania czasu wolnego poszczególnych grup mieszkańców, w szczególności dzieci oraz osób starszych;*
 - *kształtowanie z udziałem mieszkańców przestrzeni publicznych, takich jak: place, skwery, trakty piesze, parki, zielone enklawy, kameralne miejsca wypoczynku i spotkań;*
 - *dostosowywanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych, dzieci (likwidacja barier architektonicznych)*
 - *rozwój budownictwa mieszkaniowego i socjalnego*
 - *poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;*
 - *zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego historycznego i kulturowego;*
 - *ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;*
 - *ochrona środowiska przyrodniczego;*
 - *programy usuwania azbestu;*
 - *poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;*

- *poprawa wyposażenia obszaru w niezbędną infrastrukturę sieciową, w tym: ciepłowniczą, gazową i teletechniczną;*
- *rozwijanie infrastruktury transportu publicznego, w tym tras rowerowych*
- *szeroka promocja walorów historyczno-kulturowych i przyrodniczych gminy”.*

W ramach działań uzupełniających przedsięwzięcia podstawowe w gminie Szczuczyn zrealizowano następujące działania:

- rozwijanie infrastruktury edukacyjnej – poprzez realizację projektów edukacyjnych - laboratoria przyszłości, pomoce przyrodnicze, czytelnictwo, itp.;
- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych- zagospodarowanie terenu zbiornika retencyjnego oraz pustostanów na obszarze rewitalizacji – poprzez realizację projektu „Szczuczyn – miasto z klimatem”;
- rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu potrzeby zagospodarowania czasu wolnego poszczególnych grup mieszkańców, w szczególności dzieci oraz osób starszych – poprzez realizację projektów m.in. Rewitalizacja zdegradowanej działki numer 863 poprzez budowę strefy aktywności fizycznej tzw. "pumptruck" wraz z infrastrukturą towarzyszącą, Rewitalizacja zdegradowanego placu zabaw na działce nr 1163/63 na osiedlu Pawełki w mieście Szczuczyn oraz Zagospodarowanie części działki nr 969/46 w mieście Szczuczyn poprzez budowę placu zabaw przy ul. Sienkiewicza;
- rozwój budownictwa mieszkaniowego i socjalnego - Budowa 2 budynków wielorodzinnych wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Łąkowej w Szczuczynie (projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji);
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego historycznego i kulturowego – utworzenie Transgranicznego Centrum Dialogu Kultur (projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji);
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze - Remont i adaptacja na cele kulturowe zabytkowego kompleksu klasztorowego w Szczuczynie z przeznaczeniem na centrum muzealno – warsztatowe;
- ochrona środowiska przyrodniczego - poprzez realizację projektu „Szczuczyn – miasto z klimatem.

Wniosek: Według stanu na 31 grudnia 2023 r., 50% przedsięwzięć uzupełniających zostało zrealizowanych. Pozostałe przedsięwzięcia, wskazane jako rewitalizacyjne i realizowane poza obszarem rewitalizacji wymagają jednoznacznego związku łączącego je z celami określonymi w programie rewitalizacji.

Łącznie zrealizowanych zostało 6 z 14 (42,85%) wszystkich zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 przedsięwzięć.

Poniżej zaprezentowano podsumowanie etapu wdrażania zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w programie.

Tabela 3 Stan realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Cel	Kierunek działania	Typ projektu	Status realizacji (zrealizowany/ w trakcie realizacji/ do realizacji)	Opis zrealizowanego zakresu/ działania w projekcie przewidziane na kolejny okres	Wartość projektu (wg GPR)	Wielkość poniesionych wydatków na realizację projektu
1.	Rewitalizacja budynków i ulic w ścisłym centrum miasta	1.2	8. Termomodernizacja budynków oraz wymiana azbestowego pokrycia dachowego budynków w centrum Szczuczyna	Podstawowy	brak realizacji	-	1 000 000,00	-
		1.9	2. Rewitalizacja budynków i ulic w ścisłym centrum miasta, odnowa elewacji zabytkowych kamienic, wymiana pokrycia dachowego					
		1.11	1. Termomodernizacja budynków oraz wymiana szkodliwego pokrycia azbestowego budynków w centrum miasta					
2.	Rewitalizacja wysypiska śmieci przy ul. Falkowskiego w Szczuczynie (projekt poza obszarem rewitalizacji)	1.4	1. Utworzenie ścieżek edukacyjnych na temat recyklingu i ochrony środowiska	Podstawowy	brak realizacji	-	230 000,00	-
		1.9	1. Rewitalizacja wysypiska śmieci poprzez wykonanie na jego miejscu terenów zielonych, nasadzeń, krzewów, drzew i wykonanie ścieżek edukacyjnych					
		1.11	3. Rewitalizacja wysypiska śmieci poprzez wykonanie na jego miejscu terenów zielonych, nasadzeń, krzewów, drzew i wykonanie ścieżek edukacyjnych					
3.	Bogaci w kulturę i ludzi	1.1	2. Organizacja festynu, zawodów sportowych i pokazów strażackich	Podstawowy	zrealizowany	- Zawody Sportowo – Pożarnicze jednostek z terenu Miasta i Gminy Szczuczyn, Piknik Sotecki; - Powiatowe Zawody Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych; - Zawody biegowe, m.in. Bieg Główny podczas II Biegu Szczuków, Bieg Tropem Wilczym, Bieg Papieski; - Piknik rodzinny "U Stasia na imieninach"; - Kino w plenerze; - Otwarte Mistrzostwa Powiatu Grajewskiego w zapasach w stylu wolnym i kobiet - SP w Szczuczynie; - Otwarty turniej Szachowy o	200 000,00	20 000,00

		<p>5. Organizowanie zajęć, zawodów i olimpiad sportowych promujących zdrowy tryb życia</p> <p>6. Przeprowadzenie w ramach projektu: „Bogaci w kulturę i ludzi” bezpłatnych badań lekarskich dla mieszkańców</p> <p>7. Przeprowadzenie w ramach projektu: " Bogaci w kulturę i ludzi" zawodów i pokazów strażackich</p>			<p>Puchar Burmistrza Szczuczyna w BCK;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Działalność koncertowa, m.in. koncerty w ramach Podlaskiej Oktawy Kultur; - Turnieje piłki nożnej halowej. - Pobieranie próbek na badanie obecności i poziomu przeciwciał; - Bezpłatne badania mammograficzne; - Realizacja zajęć m.in fitness, salsa, nordic walking, yoga w ramach projektu "Zdrowo i aktywnie"; - Realizacja zajęć z udzielania pierwszej pomocy; - Organizacja festynów rodzinnych promujący zdrowy i aktywny tryb życia; - Organizacja zajęć z profilaktyki w bólach kręgosłupa; - Zajęcia/ warsztaty z ziołolecznictwa w BCK <p>-Warsztaty rękodzieła zorganizowane przez Lokalną Grupę Działania Biebrzański Dar Natury na Transgranicznym Centrum Dialogu Kultur w Szczuczynie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizacja turnieju warcabowego z Okazji Imienin Założyciela i Właściciela Szczuczyna Podkanclerzego Stanisława Antoniego Szczuki o Puchar Burmistrza Szczuczyna; - Organizacja turniej szachowy z okazji otwarcia Stowarzyszenia Szachowego "Wieża Północy"; - Rodzinne Warsztaty Makramy; - Rodzinne Warsztaty Robienia Palm Wielkanocnych; - Piknik promujący produkty lokalne 	
	1.3	<p>1. Organizacja poprzez lokalne instytucje kulturalne (np.. muzeum, biblioteka) imprez, warsztatów i zawodów dla mieszkańców obszaru Szczuczyn Centrum</p>				

						"Smak na produkt i kulturę" połączony z konkursem dla Kół Gospodyń Wiejskich z obszaru działania Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury		
		1.4	2.Organizacja bezpłatnych badań lekarskich bez ograniczeń wiekowych 3. organizacja zawodów sportowych promujących zdrowy tryb życia 4.Organizacja edukacyjnych pokazów strażackich			- Pobieranie próbek na badanie obecności i poziomu przeciwciał; - Bezpłatne badania mammograficzne;		
4.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych	1.5	1. Organizacja Indywidualnych ścieżek reintegracji społeczno- zawodowej 2. Organizacja Poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno- zawodowych 3. Organizacja poradnictwa prawnego 4. Przeprowadzenie Szkoleń zawodowych, staży i pośrednictwa pracy	Podstawowy	zrealizowany	W ramach przedsięwzięcia zrealizowano m.in. indywidualne ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej, poradnictwo, wsparcie grupowe i indywidualne w zakresie podniesienia kompetencji społeczno-zawodowych, itp.	100 000,00	411 574,85
5.	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w Szkole Podstawowej	1.4	5.Organizacja rozwijających zajęć pozalekcyjnych dla dzieci ze szkoły podstawowej, w tym wyjazdy na wycieczki edukacyjne i warsztaty plenerowe.	Podstawowy	zrealizowany	- Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza w Szczuczynie; - Realizacja projektu POCZEKALNIA 2.0; - Realizacja zajęć szachowych; - Organizacja Rajdu Rowerowego w Szczuczynie; - Organizacja Gminnego Turnieju Szachowego o Puchar Dyrektora Biblioteki - Centrum Kultury w Szczuczynie!; - Projekt "Umiem pływać" ; - Warsztaty cukiernicze (faworki na ostatki) przeprowadziło jedno z siedmiu działających na terenie gminy Szczuczyn Kół Gospodyń Wiejskich – KGW w Dołęgach.; - Organizacja wycieczek: m.in. wycieczka do Białowieży realizowana w ramach programu Poznaj Polskę, wycieczka do Łomży - Muzeum Diecezjalne, Teatr Lalki i Aktora, klasztor Ojców Kapucynów;	50 000,00	353 902,50

						- „Wesołe wakacje” - półkolonie, warsztaty z upcyklingu i rękodzieła dla dzieci i młodzieży z terenu		
6.	Zakup materiałów animacyjnych dla dzieci	1.1	5. Zakup materiałów animacyjnych dla dzieci, umożliwiających organizację gier i zabaw w trakcie imprez, bądź zajęć organizowanych przez Bibliotekę i Centrum Kultury w Szczuczynie.	Podstawowy	zrealizowany	Zakup materiałów animacyjnych dla dzieci, umożliwiających organizację gier i zabaw, organizacja 4 zajęć animacyjnych, w ramach których wykorzystano nowo zakupione materiały animacyjne	10 000,00	10 000,00
7.	Bezpieczne Miasto - Założenie kamer w obrębie muzeum i parku	1.1	1." Przywrócenie" parku mieszkańcom jako bezpiecznego miejsca spędzania wolnego czasu poprzez instalację kamer.	Podstawowy	brak realizacji	-	5 000,00	-
		1.2	1. Montaż kamer wokół budynku muzeum i parku					
8.	Bezpieczeństwo na świeżym powietrzu	1.1	4. Utworzenie placu zabaw i parkingu	Podstawowy	zrealizowany	Utworzenie dwóch miejsc integracji społecznej – 2 (1 plac zabaw i 1 ogródek przyrodniczy) oraz utworzenie infrastruktury technicznej (1 parking)	152 000,00	108 939,85
		1.2	4. Stworzenie placu zabaw dla dzieci jako bezpiecznego miejsca spędzania czasu.					
9.	Termomodernizacja Budynku Produkcyjnego	1.2	3. Wykonanie elewacji i naprawa pęknięć Budynku Produkcyjnego i budynku magazynowego	Podstawowy	brak realizacji	-	147 600,00	-
		1.8	1. Termomodernizacja Budynku produkcyjnego					
		1.11	3.Termomodernizacja Budynku Produkcyjnego					
10.	Przywrócenie funkcji produkcyjnych Budynkowi Magazynowemu	1.7	2. Przywrócenie funkcji produkcyjnych Budynkowi Magazynowemu	Podstawowy	brak realizacji	-	287 820,00	-
		1.8	2. Przywrócenie funkcji produkcyjnych Budynkowi Magazynowemu					
		1.11	2.Wykonanie termomodernizacji budynku magazynowego					
11.	Modernizacja drogi wjazdowej do stacji AUTO - GAZ	1.8	2. Modernizacja drogi wjazdowej do stacji AUTO-GAZ	Podstawowy	brak realizacji	-	73 800,00	-
12.	Wymiana ogrodzenia i bram wjazdowych na terenie Zakładu Mydlarskiego	1.2	2. Wymiana ogrodzenia i bram wjazdowych na terenie Zakładu Mydlarskiego	Podstawowy	brak realizacji	-	30 750,00	-
		1.10	4. Wymiana ogrodzenia i bram wjazdowych na terenie Zakładu Mydlarskiego					

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4 Stan realizacji „uzupełniających” przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Cel	Kierunek działania	Typ projektu	Status realizacji (zrealizowany/ w trakcie realizacji/ do realizacji)	Opis zrealizowanego zakresu/ działania w projekcie przewidziane na kolejny okres	Wartość projektu (wg GPR)	Wielkość poniesionych wydatków na realizację projektu
1.	Budowa Inkubatora Przedsiębiorczości w Szczuczynie na terenach po byłym Państwowym Ośrodku Maszynowym	1.6	1. Zagospodarowanie zdewastowanego obszaru po Państwowym Ośrodku Maszynowym w Szczuczynie poprzez adaptację terenu pod potrzeby Inkubatora Przedsiębiorczości	Uzupełniający	zrealizowany	Budowa Lokalnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Szczuczynie. W 2023 r. projekt inkubacji w LIP realizuje 12 firm	8 000 000,00	8 136 797,34
		1.7	1. Zagospodarowanie zdewastowanego obszaru po Państwowym Ośrodku Maszynowym w Szczuczynie poprzez adaptację terenu pod potrzeby Inkubatora Przedsiębiorczości					
		1.10	1. Zagospodarowanie zdewastowanego obszaru po Państwowym Ośrodku Maszynowym w Szczuczynie poprzez adaptację terenu pod potrzeby Inkubatora Przedsiębiorczości					
2.	Założenie centralnego ogrzewania i systemu wentylacji w Muzeum Pożarnictwa w Szczuczynie	1.1	3. Organizacja całorocznych warsztatów i spotkań na terenie Muzeum w Szczuczynie	Uzupełniający	brak realizacji	-	40 000,00	-
		1.12	1. Zabezpieczenie zabytkowego budynku muzeum oraz zbiorów się w nim znajdujących poprzez instalację centralnego ogrzewania, systemu wentylacji oraz kamer z widokiem na budynek.					

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z założeniami szacunkowa wartość przedsięwzięć podstawowych planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji wynosiła 2 286 970,00 zł.

Łącznie na realizację projektów rewitalizacyjnych poniesiono 904 417,20 zł w stosunku do kwoty zakładanej, tj. 2 286 970,00 zł, co stanowi 40% zaawansowania finansowej realizacji procesu rewitalizacji. Jest to wynik poniżej oczekiwanego, na którego wartość ma wpływ realizacja 5 z 12 zaplanowanych przedsięwzięć podstawowych.

Dodatkowo, w GPR wysokość szacunkowej kwoty w ramach przedsięwzięć uzupełniających wynosiła 8 040 000,00 zł. Łącznie na realizację projektów uzupełniających poniesiono 8 136 797,34 zł, na co składa się realizacja jednego przedsięwzięcia – budowy Lokalnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Szczuczynie.

Mając na uwadze również wartości projektów wynikających z opisowej części przedsięwzięć uzupełniających, łącznie w okresie 2017 - 2023 na realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 poniesiono 28 719 106,03 zł.

Wykres 1 Wartość projektów zrealizowanych w ramach GPR

Źródło: opracowanie własne.

WNIOSEK: Z analizy stopnia realizacji przedsięwzięć podstawowych wynika, że realizowano wyłącznie działania o charakterze społecznym. Dodatkowo w okresie wdrażania GPR, stwierdzono brak realizacji zasady komplementarności polegającej na łączeniu realizacji projektów infrastrukturalnych ze społecznymi, stąd też podczas kontynuacji procesu rewitalizacji w Gminie Szczuczyn należy większy nacisk położyć na łączenie działań 'miękkich' z 'twardymi', w tym m.in. realizację przedsięwzięć zintegrowanych lub wykorzystywanie już odnowionej infrastruktury na cele społeczne.

3.2. Ocena stopnia realizacji celów GPR

Monitoring realizacji celów GPR odbywa się z użyciem metody ilościowej, wykorzystującej mierniki (wskaźniki), które umożliwiają pomiar rezultatu procesu.

W założonym w GPR systemie wskaźników służących do określenia poziomu realizacji celów GPR oraz diagnozowania zmian sytuacji na obszarze rewitalizacji, do każdego przedsięwzięcia zarówno podstawowego, jak i również uzupełniającego przedstawiono zestaw wskaźników kluczowych.

Tabela 5 Wskaźniki produkt i rezultatu projektów zgłoszonych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji

Wskaźniki produktu – projekty inwestycyjne			
Wskaźniki produktu	źródło danych	Jednostka miary	Stan na rok 2023 Wskaźnik docelowy
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Monitoring Własny	ha	wzrost
Liczba wyposażonych obiektów kultury	Monitoring Własny	szt.	1
liczba zmodernizowanych obiektów produkcyjnych	Monitoring Własny	szt.	3
Ilość zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	Monitoring Własny	szt.	3
Liczba zmodernizowanych centrów miast	Monitoring Własny	szt.	1
Wskaźnik rezultatu - projekty inwestycyjne			
Wskaźniki rezultatu	źródło danych	Jednostka miary	Stan na rok 2023 Wskaźnik docelowy
Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych parkingów	Monitoring własny	szt.	1
Liczba zmodernizowanych dróg dojazdowych	Monitoring własny	szt.	1
Liczba obiektów objętych termomodernizacją	Monitoring własny	szt.	3
Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku	Monitoring własny	szt.	Wzrost
Liczba osób korzystających z wyposażonej infrastruktury kultury rocznie	Monitoring własny	szt.	Wzrost
Liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury rocznie	Monitoring własny	szt.	Wzrost
Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku w muzeum	Monitoring własny	szt.	Wzrost
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanym obszarze	Monitoring własny	szt.	Wzrost
Wskaźniki produktu – projekty nie inwestycyjne			
Wskaźniki produktu	źródło danych	Jednostka miary	Stan na rok 2023 Wskaźnik docelowy
Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba zorganizowanych imprez masowych	Monitoring Własny	szt.	Wzrost

Liczba zorganizowanych zajęć prozdrowotnych (w tym badań lekarskich)	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba zorganizowanych przez bibliotekę zajęć dla dzieci w ciągu roku	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Wskaźnik rezultatu - projekty nie inwestycyjne			
Wskaźniki rezultatu	źródło danych	Jednostka miary	Stan na rok 2023 Wskaźnik docelowy
Liczba osób, które wezmą udział w zajęciach edukacyjnych	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba osób, które wezmą udział w wyjazdach kulturalno- turystycznych	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami rozwijającymi	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba osób, które podejmą zatrudnienie w tym poprzez rozpoczęcie działalności gospodarczej	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba osób, które wezmą udział w zajęciach prozdrowotnych (w tym badaniach)	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba osób, które założą działalność gospodarczą	Monitoring Własny	szt.	Wzrost
Liczba osób bezrobotnych	Monitoring Własny	szt.	Spadek
Liczba osób, które skorzystają z doradztwa zawodowego	Monitoring Własny	szt.	wzrost

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 str. 80-82

Dodatkowo każdemu z przedsięwzięć w Gminnym Programie Rewitalizacji przypisano zestaw wskaźników monitorujących przedsięwzięcie:

Tabela 6 Wskaźniki produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wartości założone

Lp.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Wskaźnik produktu (P) i rezultatu (R)	Wartość szacowania
1.	Rewitalizacja budynków i ulic w ścisłym centrum miasta	Ilość budynków poddanych rewitalizacji (szt.)	11
		Ilość mieszkańców, którzy poprzez działania modernizacyjne podniosą jakość życia (os.)	40
2.	Rewitalizacja wysypiska śmieci przy ul. Falkowskiego w Szczuczynie (projekt poza obszarem rewitalizacji)	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów po wysypisku śmieci (ha)	0,8
		Ilość nowo utworzonych miejsc w zakresie edukacji i ochrony środowiska (liczba ścieżek edukacyjnych)	1
3.	Bogaci w kulturę i ludzi	Ilość zorganizowanych akcji prozdrowotnych (szt.)	2
		Ilość uczestników akcji prozdrowotnych (os.)	200
		Ilość zorganizowanych wydarzeń integracyjnych (szt.)	4
		Ilość uczestników wydarzeń integracyjnych (os.)	1000
4.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych	Liczba osób, które podejmą zatrudnienie (os.)	2
		Liczba osób, które założą działalność gospodarczą (os.)	1
		Liczba osób, które podejmą kształcenie (os.)	10
5.	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w Szkole Podstawowej	ilość zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych (szt.)	2

		Liczba dzieci, które skorzystają z zajęć pozalekcyjnych (os.)	50
6.	Zakup materiałów animacyjnych dla dzieci	Ilość zorganizowanych zajęć animacyjnych (szt.)	6
		Liczba dzieci, które skorzystają z zajęć z wykorzystaniem nowo zakupionych materiałów animacyjnych (os.)	200
7.	Bezpieczne Miasto - Założenie kamer w obrębie muzeum i parku	Ilość zakupionych i zamontowanych kamer (szt.)	4
		Spadek ilości interwencji policji do roku 2023 w obrębie parku ze względu na zakłócanie porządku i spożywanie alkoholu (o 50%)	50%
8.	Bezpieczeństwo na świeżym powietrzu	Ilość nowo powstałych miejsc integracji społecznej – 2 (1 plac zabaw i 1 ogródek przyrodniczy) - szt.	2
		Ilość nowo powstałej infrastruktury technicznej - (parking) - szt.	1
		Ilość dzieci korzystających z nowych miejsc integracji (os.)	240
9.	Termomodernizacja Budynku Produkcyjnego	Ilość niepełnosprawnych pracowników którzy w wyniku prac modernizacyjnych będą mieli poprawione warunki pracy (os.)	17
10.	Przywrócenie funkcji produkcyjnych Budynkowi Magazynowemu	Ilość nowych miejsc pracy w zakładzie produkcyjnym (szt.)	2
11.	Modernizacja drogi wjazdowej do stacji AUTO - GAZ	Wzrost bezpieczeństwa i komfortu osób korzystających ze stacji AUTO – GAZ oraz spadek bezrobocia	
		Ilość nowo zatrudnionych pracowników – 1 bezrobotny z obszaru rewitalizacji	1
12.	Wymiana ogrodzenia i bram wjazdowych na terenie Zakładu Mydlarskiego	Spadek ilości interwencji policji na terenie Zakładu Mydlarskiego o 80%	80%
13.	Budowa Inkubatora Przedsiębiorczości w Szczuczynie na terenach po byłym Państwowym Ośrodku Maszynowym	Wzrost ilości przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji (o 10%)	10%
14.	Założenie centralnego ogrzewania i systemu wentylacji w Muzeum Pożarnictwa w Szczuczynie	Ilość zmodernizowanych obiektów zabytkowych (szt.)	1
		Ilość wydarzeń integrujących na zmodernizowanym obiekcie (szt.)	2
		Ilość uczestników wydarzeń integrujących (os.)	100

Zródło: opracowanie własne.

Ocena stopnia realizacji celów przebiegła w ramach czterech obszarów:

- pierwszy - systematyczność prowadzenia monitorowania, realizowana zgodnie z określonym w GPR czasookresem prowadzenia form monitorowania, tak by możliwa była obserwacja postępów (lub ich brak) w realizacji celów;
- drugi – wykorzystanie wiarygodnych i zgodnych z założeniami określonymi w GPR (o ile to było możliwe) wskaźników ilościowych;
- trzeci – forma przygotowywania i udostępniania raportów z monitorowania celów GPR;
- czwarty – angażowanie interesariuszy i wykorzystywanie elementów zarządzania partycypacyjnego.

Zgodnie z założeniami określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023, „**monitoring i ewaluacja** służą szybkiemu i bieżącemu wykrywaniu zdarzeń i tendencji, mogących mieć negatywny wpływ na skalę i tempo realizacji założonych celów i kierunków działań.

Monitoring procesu rewitalizacji jest procedurą systematycznego rejestrowania i raportowania postępów procesu rewitalizacji na poziomie powstawania jego założonych celów oraz rezultatów działań. Obejmuje on monitoring rzeczowy i finansowy.

Monitoring rzeczowy polega na bieżącej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie przedsięwzięć, pozyskiwaniu informacji nt. postępów w ich realizacji, zapewnieniu zgodności z założeniami GPR-u.

Monitoring finansowy obejmuje kontrolę finansowych aspektów inwestycji oraz zapewnia trwałość osiągniętych rezultatów. Dodatkowym aspektem monitoringu finansowego może być pomoc partnerom uczestniczącym w rewitalizacji w uzyskaniu informacji nt. możliwych źródeł finansowania zewnętrznego inwestycji.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będą pozyskane dane ilościowe (monitorowanie metodą ilościową) i jakościowe (monitorowanie metodą jakościową). Dane będą gromadzone na poziomie poszczególnych ulic w mieście Szczuczyn oraz sołectw w gminie Szczuczyn. Umożliwi to przeprowadzanie analiz i okresowe raportowanie postępu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Do okresowego monitorowania zmian stanu obszaru rewitalizacji będą wykorzystane te same wskaźniki ilościowe, które były podstawą delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w gminie Szczuczyn. Źródłem informacji będą dane pochodzące ze statystyki publicznej (publikowane m.in. w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego), dane Powiatowego Urzędu Pracy, dane Urzędu Miejskiego w Szczuczynie, komórek organizacyjnych i jednostek podległych UM oraz innych jednostek gminnych, zobowiązanych do terminowego przekazywania danych i informacji (m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowa Komenda Policji) i inne podmioty stosownie do zapotrzebowania.

Stopień realizacji przedsięwzięć monitorowany będzie poprzez zobligowanie realizatorów działań (zarówno publicznych, jak i prywatnych) do informowania Operatora o stopniu realizacji, stopniu osiągnięcia wskazanych wskaźników oraz o ewentualnych zmianach (opóźnienie działań, zmiany kosztów czy struktury finansowania).

Ocena stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji sporządzana będzie w postaci raportu z realizacji, w którym znajdują się zapisy dotyczące stopnia osiągnięcia poszczególnych celów i kierunków działań. Na podstawie informacji zawartych w raporcie podjęte zostaną działania mające na celu usunięcie ewentualnych nieprawidłowości. Raport powinien być sporządzany minimum raz w roku, przez cały okres realizacji GPR-u, w okresach dopasowanych do terminarza roku budżetowego tak, aby w budżecie można było planować środki na realizację zadań przewidzianych w GPR. Raport będzie kończyć się wnioskami, a w razie konieczności propozycją zmiany zapisów w dokumencie. Wypracowane raporty z wdrażania Programu zostaną przedłożone do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie do zaakceptowania i zatwierdzenia przez Radę Miejską”.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdza się, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017-2023 nie był monitorowany zgodnie z założonym w programie systemem monitorowania.

W ramach Tabeli 41 GPR (str. 83) określono poszczególne kroki w procesie monitorowania GPR, tj.:

- pozyskanie i dokumentowanie danych,
- gromadzenie danych i ich weryfikacja,

- porównywanie danych ze wskaźników z zakładanymi wartościami planowanymi (o ile zostały określone),
- przeprowadzenie badań opinii mieszkańców, opracowanie raportów.

Proces monitorowania GPR w Gminie Szczuczyn, zgodnie z informacjami uzyskanymi od pracowników Urzędu Miejskiego w Szczuczynie, prowadzony był na bieżąco jednak nie miał charakteru sformalizowanego. Stąd też jedynymi potwierdzonymi wartościami obrazującymi nie tyle stopień zaawansowania wdrażania GPR, lecz osiągnięcie wskaźników rezultatu i produktu są dane dotyczące zrealizowanych projektów.

Tabela 7 Wskaźniki produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wartości osiągnięte

Lp.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Wskaźnik produktu (P) i rezultatu (R)	Wartość szacowania	Wartość osiągnięta
1.	Rewitalizacja budynków i ulic w ścisłym centrum miasta	Ilość budynków poddanych rewitalizacji (szt.)	11	
		Ilość mieszkańców, którzy poprzez działania modernizacyjne podniosą jakość życia (os.)	40	
2.	Rewitalizacja wysypiska śmieci przy ul. Falkowskiego w Szczuczynie (projekt poza obszarem rewitalizacji)	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów po wysypisku śmieci (ha)	0,8	
		Ilość nowo utworzonych miejsc w zakresie edukacji i ochrony środowiska (liczba ścieżek edukacyjnych)	1	
3.	Bogaci w kulturę i ludzi	Ilość zorganizowanych akcji prozdrowotnych (szt.)	2	
		Ilość uczestników akcji prozdrowotnych (os.)	200	
		Ilość zorganizowanych wydarzeń integracyjnych (szt.)	4	
		Ilość uczestników wydarzeń integracyjnych (os.)	1000	
4.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych	Liczba osób, które podejmą zatrudnienie (os.)	2	
		Liczba osób, które założą działalność gospodarczą (os.)	1	
		liczba osób, które podejmą kształcenie (os.)	10	
5.	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w Szkole Podstawowej	Ilość zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych (szt.)	2	
		Liczba dzieci, które skorzystają z zajęć pozalekcyjnych (os.)	50	
6.	Zakup materiałów animacyjnych dla dzieci	Ilość zorganizowanych zajęć animacyjnych (szt.)	6	6
		Liczba dzieci, które skorzystają z zajęć z wykorzystaniem nowo zakupionych materiałów animacyjnych (os.)	200	200
7.		Ilość zakupionych i zamontowanych kamer (szt.)	4	

	Bezpieczne Miasto - Założenie kamer w obrębie muzeum i parku	Spadek ilości interwencji policji do roku 2023 w obrębie parku ze względu na zakłócanie porządku i spożywanie alkoholu (o 50%)	50%	
8.	Bezpieczeństwo na świeżym powietrzu	Ilość nowo powstałych miejsc integracji społecznej – 2 (1 plac zabaw i 1 ogródek przyrodniczy) - szt.	2	2
		Ilość nowo powstałej infrastruktury technicznej - (parking) - szt.	1	1
		Ilość dzieci korzystających z nowych miejsc integracji (os.)	240	ok. 240
9.	Termomodernizacja Budynku Produkcyjnego	Ilość niepełnosprawnych pracowników, którzy w wyniku prac modernizacyjnych będą mieli poprawione warunki pracy (os.)	17	
10.	Przywrócenie funkcji produkcyjnych Budynkowi Magazynowemu	Ilość nowych miejsc pracy w zakładzie produkcyjnym (szt.)	2	
11.	Modernizacja drogi wjazdowej do stacji AUTO - GAZ	Wzrost bezpieczeństwa i komfortu osób korzystających ze stacji AUTO – GAZ oraz spadek bezrobocia		
		Ilość nowo zatrudnionych pracowników – 1 bezrobotny z obszaru rewitalizacji	1	
12.	Wymiana ogrodzenia i bram wjazdowych na terenie Zakładu Mydlarskiego	Spadek ilości interwencji policji na terenie Zakładu Mydlarskiego o 80%	80%	
13.	Budowa Inkubatora Przedsiębiorczości w Szczuczynie na terenach po byłym Państwowym Ośrodku Maszynowym	Wzrost ilości przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji (o 10%)	10%	+ 12 firm
14.	Założenie centralnego ogrzewania i systemu wentylacji w Muzeum Pożarnictwa w Szczuczynie	Ilość zmodernizowanych obiektów zabytkowych (szt.)	1	0
		Ilość wydarzeń integrujących na zmodernizowanym obiekcie (szt.)	2	
		Ilość uczestników wydarzeń integrujących (os.)	100	

Źródło: opracowanie własne.

Powyższe wartości wskazują, iż ze względu na brak sformalizowanej realizacji działań monitoringowych, nie jest możliwe przyporządkowanie wszystkim przedsięwzięciom osiągniętych wartości, a tym samym pełna i wiarygodna ocena zrealizowanych przedsięwzięć pod kątem ich wpływu na założone cele. Stąd też podczas kontynuacji procesu rewitalizacji w Gminie Szczuczyn należy zweryfikować zapisy GPR pod kątem systematyczności prowadzenia monitorowania i jej późniejszego realizowania w formach umożliwiających prosty sposób gromadzenia i przetwarzania danych oraz wykorzystywania form utrwalających prowadzone czynności (np. prowadzenie monitorowania w formie papierowej lub elektronicznej). Takie postępowanie umożliwi obserwację postępów w realizacji celów oraz bieżące reagowanie na występujące niespójności.

W wyniku prowadzonych badań ustalono, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017-2023 nie był poddawany ocenie (zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji), tym samym nie był poddany zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, czyli organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza w sprawach dotyczących rewitalizacji. Stąd też z uwagi na brak

prowadzonego procesu monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji, nie były sporządzane raporty i nie dokonywano ich upubliczniania w Biuletynie Informacji Publicznej gminy.

W systemie monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017-2023 założono czynniki/wskaźniki/rezultaty prezentujące zmianę, która ma nastąpić na obszarze rewitalizacji (Szczuczyn Centrum), będącą wynikiem podejmowanych na tym obszarze działań rewitalizacyjnych:

Tabela 8 Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji - Szczuczyn Centrum

Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji - Szczuczyn Centrum			
Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Wartość bazowa w 2017r.	Trend docelowy w 2023r.
Spadek bezrobocia	monitoring własny	8,29%	Spadek
Spadek uzależnienia od pomocy społecznej	monitoring własny	6%	Spadek
Spadek poziomu przestępczości	monitoring własny	60/1000 mieszk.	Spadek
Podniesienie poziomu świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska	ankietyzacja	-	Wzrost

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 str. 82

Z analizy powyższych danych wynika, że na obszarze rewitalizacji następuje spadek liczby mieszkańców. Na przełomie lat 2017 - 2023 zmniejszenie liczby mieszkańców wynosi - 13,26%. Największy spadek procentowy mieszkańców nastąpił przy ulicy Sienkiewicza oraz Plac 1000-lecia. Natomiast przy ul. Krzywej obserwuje się wzrost liczby mieszkańców.

W przypadku osób korzystających z pomocy społecznej, wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. ponad 25% mieszkańców korzystających ze środków pomocy społecznej to mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Analiza ponadto wskazuje, że zakładany w GPR spadek uzależnienia od pomocy społecznej nie występuje. Zakładana w 2017 r. wartość bazowa wynosząca 6,00% po 7 latach realizacji projektu wynosi 5,99%.

Wydaje się tym samym, że dobór metod i projektów mających wpływać na zniwelowanie problemu osób korzystających z pomocy społecznej został nieprawidłowo dobrany, ponieważ podjęte działania nie spowodowały istotnych zmian w tym obszarze. Ponadto analiza wskazuje, że w przypadku ul. Krzywej oraz Placu 1000-lecia nastąpił znaczący wzrost osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Poziom bezrobocia w gminie Szczuczyn spadł z poziomu 6,95% w 2017 r. do poziomu 3,71% w roku 2023. Podobny trend obserwuje się na obszarze rewitalizacji. Zakładany poziom bazowy w 2018 r. wynoszący 8,29%, w 2023 r. wynosi 4,48%. Patrząc przez pryzmat realizowanych działań, nie wydaje się, że jest on wynikiem realizowanych przedsięwzięć, lecz stanowi trend dodatniej koniunktury gospodarczej w województwie podlaskim oraz kraju. Pomimo tego, obserwuje się na obszarze rewitalizacji występowanie miejsc, gdzie poziom bezrobocia w stosunku do roku 2017 wzrósł. Zwiększenie liczby osób bezrobotnych w stosunku do poziomu z 2016 r. wynoszącego 2,70% występuje na ul. Krzywej (7,50%).

W przypadku przestępczości obserwuje się znaczący spadek czynów karalnych. Zarówno w 2020, jak i 2023 r. nie odnotowano czynów karalnych. Jednak z danych policji wynika wzrost

czynów karalnych popełnianych przez nieletnich. Na 16 czynów karalnych popełnionych w mieście Szczuczyn w 2023 r. prawie 20% dotyczy obszaru rewitalizacji (ul. Krzywa).

Natomiast w przypadku podniesienia poziomu świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, dokonano ankietyzacji mieszkańców w tym zakresie. Wyniki zamieszczonej ankiety stanowią załącznik do niniejszego raportu. Zestawiając ze sobą zrealizowane kierunki działań wynikające z GPR oraz wyniki ankiety dochodzi się do wniosku, że poziom świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska nie wynika ze zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych (projekt dotyczący budowy ścieżki edukacyjnej w zakresie m.in. segregacji śmieci czy recyklingu, tj. *Rewitalizacja wysypiska śmieci przy ul. Falkowskiego w Szczuczynie*, nie został zrealizowany) lecz z ogólnie rosnącej świadomości wpływu cywilizacji na środowisko.

WNIOSEK: Należy dołożyć większych starań podczas wypełniania czynności monitorowania oceny gminnego programu rewitalizacji. Monitorowanie i ocena programu rewitalizacji ma bowiem istotne znaczenie zarówno dla gminy, jak i interesariuszy rewitalizacji. Po pierwsze – pozwala na monitorowanie postępów – czyli pozwala śledzić postępy w realizacji GPR oraz kształtować/dostosowywać działania tak, aby osiągnąć założone cele. Po drugie – umożliwia kontynuowanie rozpoczętych działań pomiędzy okresami, na jakie przygotowany został program rewitalizacji. Po trzecie – bieżące monitorowanie i ocena stopnia aktualności GPR pozwala efektywniej dostosowywać i udoskonalać podejmowane działania, szczególnie w przypadku ubiegania się o środki Unii Europejskiej na projekty wynikające z GPR (przede wszystkim znajdujące się na liście projektów podstawowych).

Dodatkowo, zgodnie z założeniami wskazanymi w GPR, na etapie wdrażania i oceny gminnego programu rewitalizacji należy dążyć do wypełnienia zasady partycypacji społecznej, tj. dążenia do angażowania interesariuszy, tym samym wykorzystywania elementów zarządzania partycypacyjnego – poprzez umożliwienie Komitetowi Rewitalizacji możliwości zaopiniowania dokumentów dotyczących prowadzonego procesu rewitalizacji.

3.3 Zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie

Z punktu widzenia oceny procesu rewitalizacji, istotna jest bieżąca analiza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, która ma wpływ na rezultaty osiągnięte na obszarze rewitalizacji. Poniżej zestawiono kilka podstawowych zmiennych diagnostycznych w ujęciu czasowym od 2017 do 2022 roku, w celu analizy wpływu otoczenia na proces rewitalizacji.

Tabela 9. Wskaźniki sfery społeczno-gospodarczej gminy w latach 2017-2022

Nazwa wskaźnika	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Dynamika zmian (%)
Liczba ludności	6134	6082	6026	5910	5840	5807	-5,33%
w tym ludność w mieście Szczuczyn w % ogółu ludności	55,95	55,74	55,99	55,06	54,9	55,2	-1,34%
Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	1129	1095	1099	1114	1102	1105	-2,13%
Odsetek osób w wieku produkcyjnym	3828	3772	3683	3570	3505	3462	-9,56%
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	1177	1215	1244	1226	1233	1240	5,35%
Liczba osób korzystająca ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności	1370	1211	1078	919	732	713	-47,96%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	9,0	8,6	7,7	8,1	7,2	6,8	-24,44%

Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	559	561	584	619	654	684	22,36%
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	51	56	66	64	60	55	7,84%
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	41	51	33	39	32	24	-41,46%
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	7,05	6,97	7,36	7,93	8,39	8,84	25,39%
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	23	25	27	27	27	29	26,09%

Źródło: opracowanie własne.

WNIOSEK: W systemie monitorowania założono pozytywny wpływ realizowanych przedsięwzięć na zmiany kluczowych mierników społeczno-gospodarczych użytych w celu opomiarowania celów GPR. Z uwagi na brak dokonania oceny stopnia realizacji celów GPR, jak również bieżącego sformalizowanego monitorowania postępów w realizacji projektów rewitalizacyjnych, trudno jednoznacznie potwierdzić pozytywny wpływ realizowanych przedsięwzięć na zmiany kluczowych mierników społeczno-gospodarczych.

4. Ocena aktualności GPR – identyfikacja przesłanek do aktualizacji programu

Poniżej dokonano przeglądu zapisów GPR w celu potwierdzenia aktualności jego zapisów na dzień opracowania raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji programu – w odniesieniu do kluczowych elementów jego struktury.

Tabela 10. Ocena aktualności zapisów GPR

Rozdziały w GPR	Ocena aktualności GPR
II. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	Z uwagi na kilkuletni okres realizacji działań rewitalizacyjnych, zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą w gminie oraz mieście Szczuczyn koniecznym jest dokonanie ponownej pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Potwierdzeniem tego jest dokonana wstępna analiza czynników kryzysowych na obszarze rewitalizacji pod kątem bezrobocia, korzystania ze środków pomocy społecznej czy przestępczości.
V. Opis powiązań z dokumentami strategicznymi gminy	Od początku realizacji procesu rewitalizacji w gminie Szczuczyn minęło 7 lat. Na przestrzeni tych lat w gminie dokonano zmian w dokumentach strategicznych, w odniesieniu do których dokonano opisu spójności GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy. W 2016 r. podjęta została uchwała Nr 195/XXVIII/16 Rady Miejskiej w Szczuczynie z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczuczyn na lata 2017-2025. Dokument ten zastąpił Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Szczuczyna na lata 2006-2016, wprowadzając nowe cele oraz nowe kierunki działań. Analiza dokumentu wskazuje, że w tym zakresie należy zaktualizować GPR. Dodatkowo GPR powiązано ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczuczyn, które zostało przyjęte ustawą Nr 142/XXXV/10 przez Radę Miasta Szczuczyn z dnia 23 marca 2010r. W 2019 r. Rada Miejska w Szczuczynie przyjęła uchwałę nr 70/XII/19 Rady Miejskiej w Szczuczynie z dnia 30 października 2019 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Szczuczyn. Dokument ten został uzupełniony o dodatkowe kierunki rozwoju gminy w zakresie funkcji mieszkaniowej, usługowej, produkcyjno-usługowej czy rekreacyjno-sportowej. Analiza dokumentu wskazuje, że w tym zakresie należy zaktualizować również GPR.

	Jednocześnie zgodnie ze stanem prawnym, po zmianie ustawy o rewitalizacji, jaka nastąpiła w 2023 r., gminny program rewitalizacji nie może już zawierać opisu powiązań programu z dokumentami strategicznymi, ale opis sposobu realizacji przez GPR dokumentów strategicznych.
III.2 Cele rewitalizacji	Po analizie stopnia realizacji GPR, należy uznać, że pomimo podjętej interwencji skierowanej do interesariuszy, cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 nie zostały osiągnięte, o czym świadczą wartości poszczególnych wskaźników realizacji poszczególnych projektów/przedsięwzięć. Jednocześnie formuła przyporządkowania i dzielenia poszczególnych przedsięwzięć pod kątem częściowej realizacji celów wydaje się być chaotyczna i trudna do jednoznacznej identyfikacji oraz do właściwego przyporządkowania poszczególnych wskaźników. Konieczna jest tym samym ponowna analiza uwarunkowań obszaru rewitalizacji oraz pełna aktualizacja GPR. Umożliwi to ponowne zaprogramowanie działań służących wyprowadzeniu obszaru rewitalizacji ze zdiagnozowanych problemów oraz trafniejsze (aktualniejsze) zaprogramowanie rozwiązań, w tym również wynikających z obowiązujących w gminie dokumentów strategicznych.
III.3 Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne	Spośród 14 projektów (12 podstawowych oraz 2 uzupełniających), zrealizowanych zostało 6 projektów (5 podstawowych oraz 1 uzupełniający). Brak osiągnięcia założonych celów rewitalizacji wskazuje na brak trafności interwencji. Dodatkowo brak prowadzonych działań monitoringowych oraz brak dokonania obowiązkowej oceny po 3 latach obowiązywania programu uniemożliwił uchwycenie trudności oraz problemów w prowadzeniu procesu rewitalizacji i bieżącego reagowania na występowanie negatywnych zjawisk. Stąd też koniecznym jest dokonanie ponownej analizy diagnostycznej obszaru rewitalizacji oraz zaplanowania nowej i aktualnej interwencji obszaru rewitalizacji (w tym rozwoju miasta) i niwelowania zjawisk kryzysowych za pomocą narzędzia rozwoju jakim jest rewitalizacja.
IV.2 Szacunkowe ramy finansowe	Stopień wydatkowania środków finansowych wskazuje, że wartości szacunkowe projektów w odniesieniu do ich realnych wartości nie zostały przekroczone. Na koniec 2023 r. stan realizacji finansowej projektów rewitalizacyjnych (zdiagnozowanych wprost w GPR) wynosił ogółem 87,55%. W podziale na źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> • 73,70% to dofinansowanie UE, • 26,30% to środków budżetu gminy. Z uwagi na brak wskazania wpływu na realizację celów strategicznych programu, pod uwagę nie wzięto wartości projektów uzupełniających (wynikających z kierunkowego opisu w GPR). W okresie 2017-2023, z uwagi na brak prowadzenia oceny (ewaluacji), o której mowa w pkt IV.5 Struktura zarządzania gminnym programem rewitalizacji (str. 86), nie ponoszono kosztów związanych z zarządzaniem procesem rewitalizacji. Rekomendacja dotycząca ponownego zaprogramowania interwencji na obszarze rewitalizacji wymagać będzie aktualizacji szacunkowych ram finansowych.
IV.1 Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Z uwagi na brak realizacji szeregu przedsięwzięć, opis mechanizmu integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych, określony na str. 63-65 GPR, jest nieaktualny. Opis komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym nie odpowiada rzeczywistości, jaka kreuje się po ocenie wdrażania GPR w latach 2017-2023. Tym samym, po dokonaniu aktualizacji dokumentu koniecznym jest również zaprogramowanie powiązań działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ich efektywnej realizacji.
IV.5 Struktura zarządzania realizacją gminnego	Po analizie prowadzenia procesu rewitalizacji w gminie Szczuczyn wynika, iż struktura zarządzania gminnego programu rewitalizacji wymaga uaktualnienia oraz zmian. Założenia w zakresie struktury zarządzania wskazane w GPR nie mają odzwierciedlenia w rzeczywistości:

<p>programu rewitalizacji</p>	<p>- GPR zakładał powołanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji – w okresie 2017-2023 nie dokonano powołania Pełnomocnika;</p> <p>- w trakcie realizacji GPR nastąpiła zmiana Operatora Programu – za zarządzanie programem rewitalizacji odpowiadać miał Referat Rozwoju i Inwestycji. W międzyczasie nastąpiła zmiana operatora odpowiedzialnego m.in. za monitoring i ocenę postępów wdrażania GPR na Referat Komunalny;</p> <p>- powołanie Komitetu Rewitalizacji nie miało żadnego związku z rzeczywistością jego rolą, wskazaną w art. 7 ustawy o rewitalizacji. Po pierwsze – w okresie wdrażania GPR żaden dokument nie został poddany pod opinię Komitetu Rewitalizacji. Po drugie – analiza uchwały nr 217/XXXI/17 Rady Miejskiej w Szczuczynie z dnia 10 marca 2017 r. w sprawie określenia zasad wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji wskazuje, że nie dopełniono zasady reprezentatywności interesariuszy, uniemożliwiając udziału w pracach Komitetu Rewitalizacji mieszkańcom zarówno obszaru rewitalizacji, jak również w ogóle mieszkańcom gminy.</p> <p>Dodatkowo, zgodnie ze stanem prawnym, po zmianie ustawy o rewitalizacji, jaka nastąpiła w 2023 r., gminny program rewitalizacji powinien zawierać opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji.</p> <p>Jednocześnie należy podejmować czynności związane z podnoszeniem świadomości opinii publicznej o przebiegu realizacji i rezultatach Programu, w szczególności poprzez informowanie i rozpowszechnianie informacji o osiągniętych celach, zamierzeniach oraz konkretnych efektach w zakresie rewitalizacji. W tym celu należy rozwijać stronę internetową gminy poświęconą rewitalizacji i nie ograniczać się jedynie do przedstawiania informacji z etapu przygotowania GPR.</p>
<p>IV.4 Monitoring i ocena gminnego programu rewitalizacji</p>	<p>Założony w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017-2023 sposób prowadzenia monitorowania oraz oceny nie był należycie realizowany. Należy dokonać ponownej weryfikacji sposobu prowadzenia monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji oraz wypracować rozwiązanie umożliwiające bieżące i rzetelne prowadzenie działań monitoringowych i ocen oraz reagowania na zmieniające się uwarunkowania prawne oraz instytucjonalne w trakcie wdrażania działań rewitalizacyjnych.</p> <p>Jednocześnie należy dokonać autokorekty wskaźników wskazanych do monitorowania poszczególnych przedsięwzięć czy działań mających wpływ na realizację wskaźników, szczególnie pod kątem ich weryfikowalności oraz możliwości pozyskania danych do ich monitorowania.</p>
<p>Strategia IIT</p>	<p>W perspektywie finansowej 2021 - 2027, Gminny Program Rewitalizacji zaliczany jest do tzw. Strategii IIT, czyli Innych Instrumentów Terytorialnych. Możliwość ubiegania się o środki UE mają wyłącznie GPR-y, które zostaną zaktualizowane i ocenione przez urzędy marszałkowskie pod kątem możliwości uzyskania finansowania z programu regionalnego (FEoP 2021-2027), w sposób spełniający wymogi art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021 - 2027.</p>

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując, z analizy aktualności GPR wynika konieczność zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023.

5. Wnioski i rekomendacje

1. Z oceny aktualności wynika, iż GPR jest w części nieaktualny. Z oceny stopnia realizacji GPR wynikają przesłanki do aktualizacji dokumentu (patrz tab.10).
2. Stopień realizacji poszczególnych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w GPR należy ocenić jako stosunkowo niski. Na chwilę obecną zrealizowanych/zakończonych zostało 5 z 12 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poziom realizacji działań infrastrukturalnych wpływa na poziom realizacji celów.
3. Należy dążyć do realizacji zasady komplementarności polegającej na łączeniu realizacji projektów infrastrukturalnych ze społecznymi. Stąd też należy większy nacisk położyć na realizację działań infrastrukturalnych, umożliwiających łączenie działań 'miękkich' z 'twardymi', w tym m.in. realizację przedsięwzięć zintegrowanych lub wykorzystywanie już odnowionej infrastruktury na cele społeczne.
4. Z uwagi na zauważony stosunkowo niski stopień realizacji wskaźników realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru Szczuczyn Centrum, koniecznym jest dokonanie ponownej pogłębionej oceny wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Na tej podstawie wypracowane zostaną cele rewitalizacji (w tym w odniesieniu do aktualnie obowiązujących dokumentów strategicznych w gminie) oraz nastąpi wypracowanie działań zmierzających do ich realizacji.
5. Rozpoczęty proces rewitalizacji gminy Szczuczyn należy zdecydowanie kontynuować, wykorzystywać stworzoną infrastrukturę oraz potencjały w postaci już zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
6. Rekomenduje się, aby na etapie ponownego diagnozowania obszaru rewitalizacji pod kątem występowania zjawisk kryzysowych oraz potencjałów, nastąpiły działania wzmacniające wiedzę w zakresie rewitalizacji wśród aktorów wdrażających procesy rewitalizacyjne, m.in. pracowników urzędu miejskiego i jednostek podległych, szkół i przedszkoli, domu kultury, ośrodka sportu i innych podmiotów, ważnych z punktu widzenia właściwego rozumienia istoty procesu rewitalizacji.
7. Należy również rozważyć wdrożenie zaleceń wskazanych w poszczególnych częściach opracowania.

Mając na uwadze powyższe, zgodnie z zapisami art. 22 ust. 2 i 3 ustawy o rewitalizacji, niniejsza ocena aktualności oraz stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017 - 2023 podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie internetowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Jednocześnie w przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz Szczuczyna występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji.

Spis tabel

Tabela 1. Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	8
Tabela 2. Zestawienie działań w ramach przedsięwzięć Bogaci w kulturę i ludzi oraz Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w Szkole Podstawowej	8
Tabela 3 Stan realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	12
Tabela 4 Stan realizacji „uzupełniających” przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	16
Tabela 5 Wskaźniki produkt i rezultatu projektów zgłoszonych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji	18

Tabela 6 Wskaźniki produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wartości założone	19
Tabela 7 Wskaźniki produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wartości osiągnięte	22
Tabela 8 Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji - Szczuczyn Centrum.....	24
Tabela 9. Wskaźniki sfery społeczno-gospodarczej gminy w latach 2017-2022	25
Tabela 10. Ocena aktualności zapisów GPR.....	26

Spis wykresów

Wykres 1 Wartość projektów zrealizowanych w ramach GPR	17
--	----

Załącznik do Raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szczuczyn na lata 2017-2023.